

Kdy a jak začít?

2. díl

Lovecké vedení psa začíná určitým způsobem už od štěněte. Dokonce je toto období z hlediska další lovecké „kariéry“ psa možná tím nejdůležitějším, protože dochází k rozvíjení jeho vrozených vlastností a loveckých vloh, které jsou klíčové pro další vývoj života psa.

V tomto období by se nejen pes loveckého plemene měl setkat se všemi vjemy, které ho v životě mohou potkat, jako je například kontakt s ostatními psy, cizími lidmi, městský ruch, cestování autem či hromadnými prostředky. U štěněte loveckého psa jsou to navíc podněty související s lovem (pachy zvěře, střelba apod.). U sportovní kynologie nebo jiných kynologických aktivit lze začít bez větších obtíží i v pozdějším věku psa, u loveckého výcviku však více než jakékoli jiné kynologické odvětví závisí na vrozených vlohách a jejich rozvoji. **Lov je pro psa nejpřirozenější činnost, které se věnuje každá šelma, a tedy i jeho předchůdce – vlk. Prameni z instinktu uspokojit základní životní potřebu. Jakékoli další společné aktivity člověka a psa vznikaly až později, kdy se pes více či méně přizpůsoboval potřebám člověka.**

Důležité je začít od štěněte

Paradoxem však je, v dnešní moderní době čím dál více lidí s loveckým výcvikem začíná až v dospělosti psa. Je to způsobeno tím, že dříve byl lovecký výcvik doménou pouze myslivců a lesníků. Pro myslivce je dobře lovecky pracující pes téměř nutnost. V dnešní moderní době však už spousta vůdců loveckých psů nejsou myslivci a lovecký výcvik je pro ně pouze rekreační záležitost, při níž určitým způsobem vhodně

U sportovní kynologie nebo jiných kynologických aktivit lze začít bez větších obtíží i v pozdějším věku psa, u loveckého výcviku však více než jakékoli jiné kynologické odvětví závisí na vrozených vlohách a jejich rozvoji.

zaměstnají svého temperamentního rodinného kamaráda. **Potřebu zaměstnat psa si často uvědomí právě až v pokročilejším věku, kdy jim jeho temperament začíná mnohdy přerůstat přes hlavu.** A těžko pak u dospělého psa výcvikem dohánějí, co v mládí nevědomky zanedbali. V porovnání s člověkem si uvědomme, co všechno se dítě dokáže naučit v prvních dvou letech života. **V sedmi letech má pak tolik dovedností, že i kdyby dál do školy nechodilo, dokázalo by v sou-**

časném světě přežít. U psa to však nejsou roky, ale měsíce. Musíme si proto uvědomit, jak málo máme času a toto období nezanedbat. Štěňata si většinou, stejně jako děti, ráda hrají, pro nás jako psovody však hry mají i další přínos – pomáhají nám navázat důvěru se psem. Formou hry již můžeme začít se cviky základní poslušnosti, vynecháme jakékoli formy nátlaku a jsme ke štěněti a jeho výkonům velmi tolerantní.

Probouzení loveckých vloh

Z hlediska loveckého výcviku dbáme především na to, abychom psovi poskytli dostatek příležitostí k probuzení a rozvíjení jeho loveckých vloh. U štěňat slídičů se jedná především o poskytování příležitostí ke slídnění. **Štěně by v ideálním případě mělo jít, kam je posláno a nevzdálit se více, než na vzdálenost brokového výstřelu. V tomto období nám bude ještě velmi nápomocný tzv. následovníkový pud, který má většina štěňat vrozený.**

Jinými slovy, štěně „svého“ člověka zatím v cizím prostředí následuje, protože se bojí, že by zůstalo samo – a toho se dá velmi dobře využít. Další, pro slídiče důležitou vlohou, je hlasitost. U některého psíka se projeví již v pěti měsících, některý začne hlásit poprvé třeba až ve dvou letech, jiný zůstane celý život němý.

Pro praxi je též nezbytná ostrost na škodnou

Zde si dovolíme malou exkurzi do let minulých ve světle současnosti. Výcvik ostrosti je v ČR díky zákonné podpoře ochránců zvířat znemožněn,

na rozdíl od Slovenska, kde je ostrost zkoušena jako tzv. „odvaha na kočku v kleci“. Je škoda, že u nás tato disciplína byla na zkouškách již před mnoha lety vymazána. **Věřte, že pokud menší slidič, například kokršpaněl, na zkouškách či při výcviku v poli narazí tzv. „na kontakt“ na pořádně velkého pytláčího kocoura, je ve vůdci malá dušička při očekávání věci dalších.** Pokud se kočka dá na útěk, je vyhráno, pes za ní zpravidla hlásí, pokud se však oba sobě postaví a pes i kocour jsou tvrdí, může být problém ohledně zranění očí psa. Pes totiž dosud neměl možnost učinit zkušenost s pytláčími kočkami. Ty byly v minulosti vždy tlumeny pro maření životů bažantích kuřat, koroptví a malých zajíčků.

Seznamování s pachy zvěře

Lovecký pes by měl být na pachy zvěře zvyklý od mala. **K prvnímu seznamování nám podle možnosti vůdce mohou být jako pomůcky nápomocny letky z bažantí zvěře či kachny, kůže z králíka, nejrůznější atrapy srstnaté zvěře anebo spárky ze srnčí či černé zvěře.** Hrou v psíkovi vzbuzujeme zájem o tyto „předměty“, schováváme mu je venku, můžeme je i kousek táhnout po zemi a po pár metrech schovat např. za strom nebo je potahat před ním na provázku uvázaném např. na klacku. Při těchto hrách se štěně naučí, jak pracovat se svým nosem, jak

vyhodnocovat stopy a jak co nejdříve nalézt hledaný cíl (zvěř).

S jakými podněty by se štěně pro budoucí práci na pobarvené stopě mělo seznámit?

Například je to: deka černé, srnčí, eventuálně vysoké zvěře.

– určitě bude jedině přínosem, pokud vezme štěně i ke střelenému kusu spárkaté zvěře. Z hygienických důvodů však dáme pozor, aby pes nepřišel do kontaktu s barvou (krev – v myslivecké mluvě „barva“) ze zvěře – to platí především pro zvěř černou, kde je v současné době velké riziko nákazy nevyhlášenou Aujeszkyho chorobou s fatálními následky.

– štěněti rovněž můžeme nakapat velmi krátkou a jednoduchou barvu, na jejíž konec umístíme oblíbenou hračku či misku se žrádlem. Krev používáme pro výcvik většinou vepřovou, tato se zpravidla používá i na zkouškách. Nebývá problém ji na objednání sehnat v řeznictví.

Všechno toto „seznamování“ s loveckými vjemy by však mělo probíhat formou hry. Pejsek by s tím neměl mít žádnou negativní zkušenost, proto ho do ničeho nenutíme a jsme mu spíše oporou v poznávání všech nových pachů. U „aportů“ pouze dbáme na to, aby se nenaučil trhat (to by mohlo mít za následek pozdější načinání zvěře) a nikdy tyto předměty

nenecháváme psovi k dispozici „do omrzení“, vždy mu je odebereme v okamžiku, kdy o ně ještě jeví zájem, abychom tento zájem zachovali i do příště.

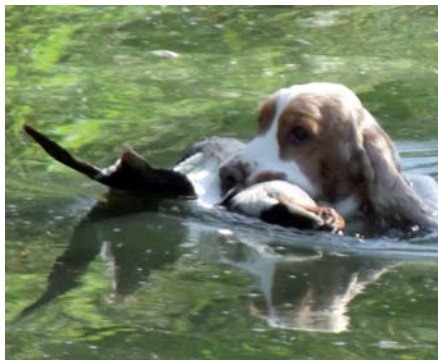
Dospívání a dospělost – jak pokračovat?

V období pohlavního dospívání si pes utváří své místo ve smečce – tvoří se vztah vůdce smečky (psův) a podřízeného člena smečky (pes). Poslušnost už přestává být „jen“ hra a ke splnění cviků můžeme použít i přiměřenou formu nátlaku. U dominantnějších psů se jedná často o vzdorovité období, kdy pes na pána zkouší „kdo z koho“. Díky prvnímu nátlaku na psa můžeme přechodně při výcviku ztratit důvěru. Po ukončení cviků si proto se psem opět hrajeme nebo se mu jinak vhodně věnujeme, abychom důvěru znovu obnovili.

Všimněme si, že až doposud stále hovoříme především o poslušnosti a ovladatelnosti. Ta je totiž alfou a omegou loveckého výcviku.

Domácí výcvik k poslušnosti a ovladatelnosti

K výcviku poslušnosti patří cviky: přivolání psa, posazení, položení, vodění psa na řemenu (vodítku), volné vodění, cvik „daun! (lehni)“, přinášení, chování po výstřelu a odložení psa. **S výcvikem začínáme vždy v klidném prostředí bez rušivých vlivů.** Záleží na nás, zda se rozhodneme cvičit doma na zahradě, venku na louce či v lese. Ze začátku bychom však vždy měli zajistit, aby měl pes na výcvik klid a nerušili ho ostatní členové rodiny, cizí lidé, ostatní psi, či jiné zajímavé podněty. Až když pes tyto cviky zvládá v klidném prostředí, postupně mu výcvik ztěžujeme tím, že přidáváme rušivé prvky – městský ruch, cizí lidé, psi atd. Vždy však musíme situaci odhadnout, aby rušivých vlivů nebylo více, než je pes zatím schopen pojmout.

Cvičte s někým dalším

Pokud to možnosti dovolí, tak třeba i ve skupince. Pes si tímto způsobem zvyká na atmosféru zkoušek a potažmo i lovu. **Na zkouškách i na lovu strávíte spoustu času čekáním... Čekáním, než cvik provedou ostatní psi a na vás přijde řada, čekáním, než vedoucí honu rozestaví střelce, čekáním na zvěř. A pes by na to měl být navyklý.** Pokud člověk se psem cvičí individuálně a mezi jednotlivými cviky nejsou žádné prodlevy, pes není zvyklý čekat a na zkouškách či při lovu pak takového psa většinou dobře rozeznáme podle nervozity při chvilích klidu.

Vlastnosti psovoda

Výcvik psa klade nároky i na cvičitele. Úspěchu ve výcviku dosáhne cvičitel, který je klidný, laskavý, spravedlivý, důsledný a vytrvalý. Mnohdy je na vině špatného výcviku psa právě nezkušený vůdce. Výcvik pak bývá psychickým tlakem pro vůdce i psa. Staří kynologové vždy říkali, že pes vycítí nervozitu pána, což má negativní vliv na celý výcvik. **Při výcviku začínáme s nejjednoduššími cviky a postupně přecházíme ke cvikům složitějším.** Zásadou je cvičit pravidelně denně nebo i několikrát denně, avšak v krátkých časových inter-

valech s delší pauzou. Cviky je třeba střídát a nepožadovat od psa nesplnitelné výkony. Důležité je cvik denně opakovat a důsledně od psa vyžadovat jeho dokonalé provedení.

Trestáme s rozvahou a jen v nutném případě. Za každý dobře vykonaný a splněný cvik psa pochválíme, případně odměníme pamlskem či hračkou, to záleží na individualitě psa. **Každý pes reaguje na něco jiného, proto musíme sami nejlépe odhadnout, co pro něj bude největší motivací, a to při výcviku využívat.** Trestáme pouze v nutném případě, a to s rozvahou, ne surově a zásadně pouze tehdy, pokud jej můžeme potrestat přímo při špatném činu nebo bezprostředně po něm. Jinak pes nepochopí, za co byl potrestán. Při trestání je třeba vědět, jakého psa před sebou máme – zda povahově „měkkého“ či „tvrdého“. Výcvik tvrdého psa se může nezkušenému vůdci zdát drastičtější, avšak v kombinaci „cukru a biče“ bývá mnohem účinnější, rychlejší a jednodušší než výcvik psa měkkého, který klade na cvičitele mnohem vyšší psychické nároky, je obtížnější a pomalejší. Výcvik měkkého psa totiž můžeme vést buď formou hry (ten však na zkouškách nemívá příliš „jistý“ výsledek) nebo formou parforsu – tedy donucení. Donucení ale není totéž, co prosté bití a trestání!! Donucení je možno dosáhnout psychologickým i fyzickým tlakem, formou odměn a pochval, kdy pes po čase pochopí, co se od něj žádá a s radostí pak plní to, co pán, kterého respektuje, po něm vyžaduje. Vždy jde o individualitu psa a o použité metody, které cvičitel po zralé úvaze aplikuje. Lze říci, že nejen cvičitel učí psa, ale též skoro každý pes učí svého cvičitele. A že to někteří psi umí!

Rozdíly mezi jednotlivými plemeny

Dá se říci, že lovecký výcvik všech plemen slídičů je až na drobné rozdíly shodný. Nezáleží ani tak na plemeni, jako spíše na povaze jednotlivce. Ve sportovní kynologii, kde pes v podstatě pouze plní příkazy psovoda, jsou např. výcvikové metody téměř dané a paušalizují se na každého psa podobně. V loveckém výcviku tomu tak není. **Lov je spíše spolupráce než slepé poslušání příkazů, pes se musí často rozhodovat samostatně a je na vůdci, aby ve vztahu ke psu vystupoval tak, jak to vyžaduje jeho povaha a momentální**

Výcvik v honitbě – příprava na zkoušky

Výcvik v honitbě začneme se psem až tehdy, když jsme s ním zvládli domácí výcvik a pes je poslušný, ovladatelný a v případě výcviku přinášení zvěře má dokonale zvládnutý aport.

Výcvik v honitbě se dělí na:

- výcvik v poli
- výcvik v lese
- výcvik ve vodě

Při výcviku v poli cvičíme tyto disciplíny: slídní, sledování přirozené a umělé stopy (stopa zajíce, vlečky), dohledávání postřelené drobné zvěře.

Při výcviku v lese jsou to především tyto disciplíny: nahánění, šoulání, sledování umělé pobarvené stopy a chování psa na stanovišti.

Při cvičení psa ve vodě se zaměříme na jeho ochotu jít pracovat do hluboké vody, nahánět v rákosí, slídit za živou kachnou, dohledat postřelenou kachnu a přinášet ji z hluboké vody.

situace. S ohledem na plemeno psa a jeho tělesnou konstituci samozřejmě volíme vhodný terén, váhu aportů apod., abychom psa nepřetížili. Jiné „zatížení“ musíme zvolit např. pro špringšpaněla a jiné pro kokršpaněla. Snad o jediném o kontinentálním plemenu slídiče – německém křepelákově – můžeme tvrdit, že se svým temperamentem a stylem práce od ostatních slídičů trochu liší. Tito psi bývají většinou o něco temperamentnější, často hledají na větší vzdálenosti od vůdce a nemívají problémy ani s hlasitostí, tak jako ostatní plemena slídičů. Toto tvrzení však nelze paušalizovat a rozhodně neplatí, že by neexistovali mezi křepeláky klidní jedinci.

Možnosti dnešní doby

Jak již bylo zmíněno výše, v dnešní době stále více majitelů loveckých psů začíná s výcvikem pouze z toho důvodu, že hledají nějakou společnou aktivitu se svým čtyřnohým kamarádem. Často začínají až v pozdějším věku psa a lovecký výcvik berou pouze jako určitý druh rekreace. Moderní doba se těmito lidem přizpůsobila a v poslední době vzniká celá řada psích škol, které se specializují na lovecký výcvik. Pořádají jak jednodenní výcvikové lekce, tak víkendové výcviky, někdy dokonce i letní výcvikové tábory. Výhodou je, že zajištění přístupu do honitby a výcvikové pomůcky (zvěř) za nás obstará organizátor. Účast na takové akci je pak samozřejmě nejen přínosem pro psy, ale i společenskou událostí pro jejich majitele. Za nejrůznějších doprovodných programů zde vznikají nová přátelství a člověk má možnost lépe proniknout do světa stejně smýšlejících lidí. Otázkou však zůstává, kolik společného to má se skutečnou myslivostí...

Alena Krčmářová, Josef Smrž ■

Foto: archiv autorů

Hlasitost u slídičů, jednotlivým cvikům poslušnosti a výcviku v honitbě budeme věnovat samostatnou kapitulu v dalším čísle.